

26.3x32.43	1	עמוד 14	הארץ - יזמות חברתית	20/06/2021	77724426-9
אילון איגוד ישראלי לילדים נפגעים נכים - 55820					

"למי לא נשארה דייסה?" בדרך כלל לאלו שהכי זקוקים לה"

מיזם טיולי המשפחות של אילון שנפתח בימי הקורונה | צילום: חן גילי

עקרון בסיסי בתפיסת "מדינת הרווחה" הוא הפעלת מנגנונים פוליטיים וכלכליים במטרה להביא לחלוקת המשאבים לטובת הקטנת אי השוויון וסיוע לנזקקים. על הקשר שבין כלכלה לרווחה

בועז הרמן

ממשלה חרשה יוצאת לדרך, ונדרשת לחשב מסלול מחדש גם בתחום הרווחה הסיוע לאנשים עם מוגבלות, אלא שלא ניתן להפריד בין רווחה וכלכלה. תוכנית אפקטיבית במשרד הרווחה לסיוע לאוכלוסיות מוחלשות, חייבת לבוא על בסיס ניתוח ותוכנית כלכלית אמיצה וארוכת טווח. כדי לסייע לעניים, לקשישים ולאנשים עם מגבלה, יש לראות את כל התמונה.

רוח של הביטוח הלאומי משנת 2021 מוצא כי כמעט רבע מהישראלים חיים מתחת לקו העוני. מרוב בר ב-23% מאזרחי ישראל וב-31% מילדי ישראל. במגזר הערבי שיעור העניים עומד על 35.8% שהם 702,832 עניים, מהם 346,397 ילדים, ובמגזר החרדי 500,396 עניים מהם 296,167 ילדים. באוכלוסייה היהודית עומד שיעור העניים על 17.7% אבל במגזר החרדי לברו שיעור העניים עומד על 149%.

עקרון בסיסי בתפיסת "מדינת הרווחה" הוא הפעלת מנגנונים פוליטיים וכלכליים במטרה להביא לחלוקת המשאבים לטובת הקטנת אי השוויון וסיוע לנזקקים. בישראל, התכלתנו בין "נזקקים אמיתיים" לבין ציבורים גדולים שנחרו לא להיכנס לעולם העבודה, תוך שהם זוכים בכל מהלך חייהם

בועז הרמן | צילום: חן גילי

כלכלי לציבור החוקק באמת לרווחה. כנאי לכך יש להגיד מי הם האוכלוסיות החלשות באופן אובייקטיבי ולא כתוצאה מפשרות פוליטיות שהוטמעו במשך עשרות שנים בתודעה הישראלית הפכו ל"חוק טבע". ניתוח עמוק יגלה שלא הכול גזרת גזול ומדיניות כלכלית אסטרטגית חכמה, בשילוב מדיניות רווחה רגישה ומתוכננת, תביא לא רק לצדק חלוקתי אלא גם לצמיחה כלכלית.

החברה הישראלית נמצאת כיום בצומת קריטי בתחומים רבים. בתחום הכלכלי - חברת, הממשלה חייבת להיות מודעת לגודל השעה, ולפעול להחייב את הממשלה בצמיחה כלכלית. זאת באמצעות הטמעת רפורמות בתחום ההשכלה, התעסוקה והשירות למען הקהילה. המוטו במשפט "אל תתנו להם דגים, חלקו להם חכות" - מבטא אולי טוב ביותר את האתגר והפתרון הנדרש כעת משרי הרווחה, הכלכלה והאוצר.

הוא מערער את החוסן הכלכלי הנדרש למדינה מודרנית ופוגע באפשרות של סיוע בכבוד לאוכלוסיות הנזקקות באמת לתמיכת מדינת הרווחה.

התהליך ההרסני הזה משול לבלוען המכריסם מתחת לחניון שעליו החברה הישראלית חונה בבטחה מדומה. אם לא נשכיל לפעול בזמן ולעצור את כרסום החלל הנפער בבסיס הכלכלה הישראלי, התוצאה עלולה להיות קריסה, שתמוטט תחתיה את התשתית החברתית והכלכלית של המדינה. מדינת רווחה אפשר לקיים כשיש מה לחלק. לאחר שנתיים וחצי של שיתוק כלכלי, ארבע מערכות בחירות, בעלות של מיליארדים, ושנה וחצי ללא תקציב, 100 אלף עסקים שנסגרו, אבי טלה המתקרבת ל-30% וכשני מיליון איש החיים מתחת לקו העוני, יש לחשב מסלול מחדש. כלכלי-נים מזהירים שישראל על סף קטסטרופה כלכלית. כרי לחזק מחדש את התשתיות הכלכליות ולאפשר שר סיוע לאוכלוסיות נזקקות, נדרש להגדיר מחדש מהי אותה רווחה, מי באמת זקוק לה וכיצד להחזיר לשוק העבודה ציבורים גדולים שהיו מודרים מרצון. האתגר של הממשלה החדשה, בתקווה שיעלה בידה לאשר במהירות תקציב ולבסס אסטרטגיה ארוכת טווח, הוא לא רק להגדיר מחדש את אותן אוכלוסיות אשר יש צורך להגדיל את התמיכה בהן, אלא במקביל, לדרוש מאזרחים בעלי היכולות מכל המגזרים בחברה להצטרף למעגל התעסוקה, החיים והכבוד. ניהול מדיניות רווחה מסונכרנת עם יעדי הכלכלה והאוצר לשנים הבאות, הם התנאי להכרזה וביסוס חברה חזקה וחפצת חיים, המיישמת עקרונות של צדק חלוקתי וחמלה, לצד פיתוח וביסוס כלכלי.

יש לקוות כי שר הרווחה הנכנס, שמכיר את מערכת הרווחה ואתגריה, יאמץ תפיסות חדשות שיקרמו חוסן

לתמיכות קבועות מהמדינה, מסך העוגה התקציבית. הנה לכם "חלוקה לא צודקת" המזכירה את סיפור "סבתא בישלה דייסה". למי לא נשארה דייסה? בדרך כלל לאלו שהכי זקוקים לה. כגון ילדים ובריאים עם מוגבלות פיזית המשוועים מזה שנים רבות לרפורמות משמעותיות לרווחתם והכלתם בחברה. זו לא גזרת גזול! לא עושה צדק עם האוכלוסיות הנזקקות חמור מכך, זו מערכת שקרית שהשליכותיה החברתיות ארוכות הטווח עלולות להוביל לקטסטרופה כלכלית קולוסאלית.

רואים את הסימנים כבר היום. ממשלות רבות מידי נדחקו לעורר את השיטה הקלוקלת הזו וכך נפלטו ממעגל התעסוקה מאות אלפי צעירים בריאים והפכו לנטל על תקציב המדינה. רוגמה מובהקת לכישלון מעגל שוטים זה ניכרת בימים אלו, לקראת התאריך הקובע בסוף חודש יוני, בשיח הער על יציאת מאות אלפי עובדים לחל"ת בתקופת הקורונה. ההחלטה הפופוליסטית על חל"ת ארוך מירי, שפגעה במעסיקים רבים ובצעירים שנפלטו משוק העבודה, היא רק קצה הקרחון בויתור קבוע של המדינה על מיליוני אזרחיה בעיקר מהמגזר החרדי. זה רע לכולם אך לא רע הכרחי!

אין גבול למוגבלות

כך הפכה ישראל, ממעצמת ההיי-טק למדינה עם שיעור העוני מהגבוהים ב-OECD. המציאות הזו מגיעה ממצב שבו מיליוני אזרחים נתפסים בעיני החברה ובעיני עצמם כבעלי מוגבלות, אך זוהי "מרי גבלות מרומה", הבאה על חשבון הצרכים של אנשים עם מוגבלות אמיתית. צינור כספי זה, ההולך ותופח בכל שנה, מרוקן את יתרות התקציב המיועדות לכי לל צרכי המדינה - תשתיות, ביטחון, בריאות וחינוך.

"ניהול מדיניות רווחה מסונכרנת עם יעדי הכלכלה והאוצר לשנים הבאות, הם התנאי להבראה וביסוס חברה חזקה וחפצת חיים, המיישמת עקרונות של צדק חלוקתי וחמלה, לצד פיתוח וביסוס כלכלי"